

Asia: VN/31974/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle kotoutumisen edistämisestä annetuksi laiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit kotoutumislakia koskevaan lakiehdotukseen

Uuden lain mukaan kotoutumista edistäviä palveluita järjestettäisiin osana uutta kunnan kotoutumishjelmaa sekä muina kotoutumista edistävinä yleisen palvelujärjestelmän mukaisina palveluina. Kunta vastaisi siitä, että suunnitelmaan sisällytetyt palvelut muodostavat kotoutumista edistävän palvelukokonaisuuden. Miten varmistetaan, että kaikilla kunnilla on riittävät resurssit ja osaaminen tarvittavien palveluiden järjestämiseen? Tehtävä on laaja ja osittain kunnille uusi. Kotoutumisen valtavirtaistamiseen liittyy myös riski, ettei kotoutuja saa tarvittavaa erityispalvelua.

Näemme myös, että kotoutumisajan lyhentäminen kahteen vuoteen voi olla riski. Jo nykyisellään osa asiakkaista ei kotoutumisajan puitteissa saavuta sellaisia kielellisiä tai opinnollisia valmiuksia, joiden avulla olisi mahdollista pärjätä esimerkiksi ammatillisessa koulutuksessa tai työelämässä. Kahden vuoden kotoutumisaika vaatii onnistuakseen sen, että palveluihin pääsy on nopeaa ja sujuvaa, eikä esimerkiksi kotoutumiskoulutusta joudu odottamaan pahimmassa tapauksessa useampia kuukausia. Tämä haastaa erityisesti pienempiä paikkakuntia ja alueita, joilla palvelutarjonta on vähäisempää.

Mikäli päädytään lyhentämään kotoutumisaikaa nykyisestä, olisi tarpeen myös sallia kuntouttava työtoiminta kotoutuja-asiakkaille, koska palvelutarve saattaa olla jo kotoutumisajalla tässä, mutta nykyisen lain puitteissa ei tällä hetkellä ole mahdollista ohjata. Kuntien resurssit tässäkin tosin kysymysmerkkinä ja palvelujen yhdenveroinen saatavuus eri puolilla Suomea.

Alle 25-vuotiaan kotoutumisajan jatkaminen omaehtoisten opintojen vuoksi erittäin

Perusmuotoinen tai monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma (12-22 §)

Kotoutuja-asiakas on ohjattava hakeutumaan koulutukseen tai muuhun palveluun kuukauden kuluessa kotoutumissuunnitelman laatimisesta -> nykyiselläänkin ohjata voidaan, mutta koulutus/palvelu ei ala kuukauden kuluessa. Miten tämä on mahdollista toteuttaa pienemmillä paikkakunnilla, joilla volyymit ovat suhteellisen pienet, eikä aloittavia ryhmiä ole montaa kertaa vuodessa. Riittääkö ohjaaminen vai onko oletuksena, että palvelu myös alkaisi kuukauden kuluessa?

Kun nopeutetaan työllistymistä voi kotoutuminen jäädä kesken. Kaikki työsuhteet eivät tue kielen oppimista ja kotoutumista.

Uudistuksessa on nyt monta hyvää ja tervetullutta kohtaa, jotka lisäävät pakolaistaustaisten kotoutumista ja työllistymistä. On todella huolestuttavaa, että pakolaistaustaisten työllisyysaste on Suomessa selvästi alhaisempi kuin muissa Pohjoismaissa.

Kotoutumiskoulutus (24-25 §) ja omaehtoisen opiskelun tukeminen (26-30 §)

Tulee varmistua siitä, että kunnissa on riittävät resurssit ja osaaminen kotoutumiskoulutuksen järjestämiseen. Tällä hetkellä kaikilla kunnilla ei ole riittävää osaamista kotoutumiskoulutusten järjestämiseen/organisoimiseen ja opiskelijavalintojen tekemiseen. Osaaminen tähän on kuntakokeiluissa ja TE-toimistoissa. Varsinkin pienemmät kunnat ovat tässä uudistuksessa huolen aiheena, koska heillä ei ole tarpeeksi osaamista omasta takaa.

Omaehtoisten opintojen tukemisen jatkaminen on erittäin hyvä asia sekä alle että yli 25-vuotiailla. Tämä vähentää toivottavasti tarvetta keskeyttää opinnot taloudellisista syistä kotoutumisajan päättyessä. Esitys jättää kuitenkin epäselväksi tarkoitetaanko yli 25-vuotiaalla opintojen tukemisen jatkamista JTYPL:n mukaan kotoutumisajan päätyttyä?

Kielikoulutuksen kehittäminen vastaamaan työelämän vaatimuksia on hyvä asia ja tätä maahanmuuttajat ovat peräänkuuluttaneet jo pitkään.

Yleiset kommentit kunnan kotoutumishjelmaan (11 §) ja monikielinen yhteiskuntaorientaatio (23 §)

Kaikille järjestettävä monikielinen yhteiskuntaorientaatio on hyvä parannus palveluihin. Kotoutumishjelmien toivotaan olevan tulevaisuudessa nykyistä enemmän konkretiaan pureutuvia kuin mitä ne tähän asti ovat olleet. Vain tällä tavoin ohjelmista saadaan toimivia.

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten palvelut (3 luku)

-

Kuntaan ohjaaminen (4 luku)

-

Kunnan, hyvinvointialueen ja valtion tehtävät (5-7 luvut)

-

Valtion korvaukset (8 luku)

-

Tiedonsaanti ja tietojärjestelmä (9 luku)

On tärkeää, että valtakunnallisessa tietojärjestelmässä on riittävän kattavan tiedot, jotta asiakkaan palveluprosessi jatkuu keskeytyksettä myös tapauksissa, joissa asiakas muuttaa paikkakunnalta toiselle. Samalla on varmistettava, että tietojärjestelmällä on funktio ja järjestelmän käytettävyys on hyvä työnteon kannalta, jotta siitä ei tule vain yhtä uutta järjestelmää, johon käytetään työaikaa ja asiakasohjaus kärsii tästä. Onnistuessaan järjestelmällä voi olla hyötynä tiedonvaihto eri organisaatioiden välillä.

Yleiset kommentit muihin lakiehdotuksiin

Ohjaus- ja neuvontapalveluihin on syytä panostaa entistä enemmän ja velvoittaa kaikkia kuntia järjestämään tietyn tasoiset ohjaus- ja neuvontapalvelut. Tällä hetkellä erot kuntien välillä ovat suuret.

Vaikutusten arviointi ja muut perusteluja koskevat huomiot

-

Ahomäki Maarit
Hämeen TE-toimisto